

ПРИКАЗ

09.12.2019

БОЕРЫК

№

232-П

Татарстан Республикасы, Спас районы, Өч күл авылы, Куйбышев урамы, 10 йорт адресы буенча урнашкан «Христос-Раштуа чиркәве, 1777 ел, 1874-1876 еллар» ачыкланган мәдәни мирас объекттын Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният ядкәрләре) бердәм дәүләт реестрына «Христос-Раштуа чиркәве, 1777 ел, XIX гасыр башы, 1874-1876 еллар» төбәк эһәмиятендәге мәдәни мирас объекты сыйфатында кергү һәм мәдәни мирас объектның сак предметын, чикләрен һәм территориядән файдалану режимын раслау турында

“Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарихи һәм мәдәни ядкарлар) турында” 2002 елның 25 июнендәге 73-ФЗ номерлы Федераль закон, “Татарстан Республикасында мәдәни мирас объектлары турында” 2005 елның 1 апрелендәге 60-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 10 июнендәге 393 номерлы “Төбәк эһәмиятендәге мәдәни мирас объекттын яисә жирле (муниципаль) эһәмияттәге мәдәни мирас объекттын Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларының (тарихи һәм мәдәни ядкарларенә) бердәм дәүләт реестрына төбәк эһәмиятендәге мәдәни мирас объекттын кергү турында карар кабул итү тәртибе турындагы Нигезләмәне раслау турында”гы 393 номерлы карары, 2018 елның 24 декабрәндәге дәүләт тарихи-мәдәни экспертизасының унай нәтижәсе нигезендә **боерам**:

1. Татарстан Республикасы, Спас районы, Өч күл авылы, Куйбышев урамы, 10 йорт адресы буенча урнашкан «Христос-Раштуа чиркәве, 1777 ел,

1874-1876 еллар» ачыкланган мэдәни мирас объектын Россия Федерациясе халыкларының мэдәни мирас объектлары (тарих һәм мэдәният ядкәрләре) бердәм дәүләт реестрына «Христос-Раштуа чиркәве, 1777 ел, XIX гасыр башы, 1874-1876 еллар» төбәк әһәмиятендәге мэдәни мирас объекты сыйфатында кертергә.

2. «Христос-Раштуа чиркәве, 1777 ел, XIX гасыр башы, 1874-1876 еллар» төбәк әһәмиятендәге мэдәни мирас объекты территориясе чикләрен расларга (1 кушымта).

3. «Христос-Раштуа чиркәве, 1777 ел, XIX гасыр башы, 1874-1876 еллар» төбәк әһәмиятендәге мэдәни мирас объекты территориясенншн файдалану режимын расларга (2 кушымта).

4. «Христос-Раштуа чиркәве, 1777 ел, XIX гасыр башы, 1874-1876 еллар» төбәк әһәмиятендәге мэдәни мирас объектынның сак предметын расларга (3 кушымта).

5. Бу боерыкның үтәләшен тикшереп торуны үз өстемә алам.

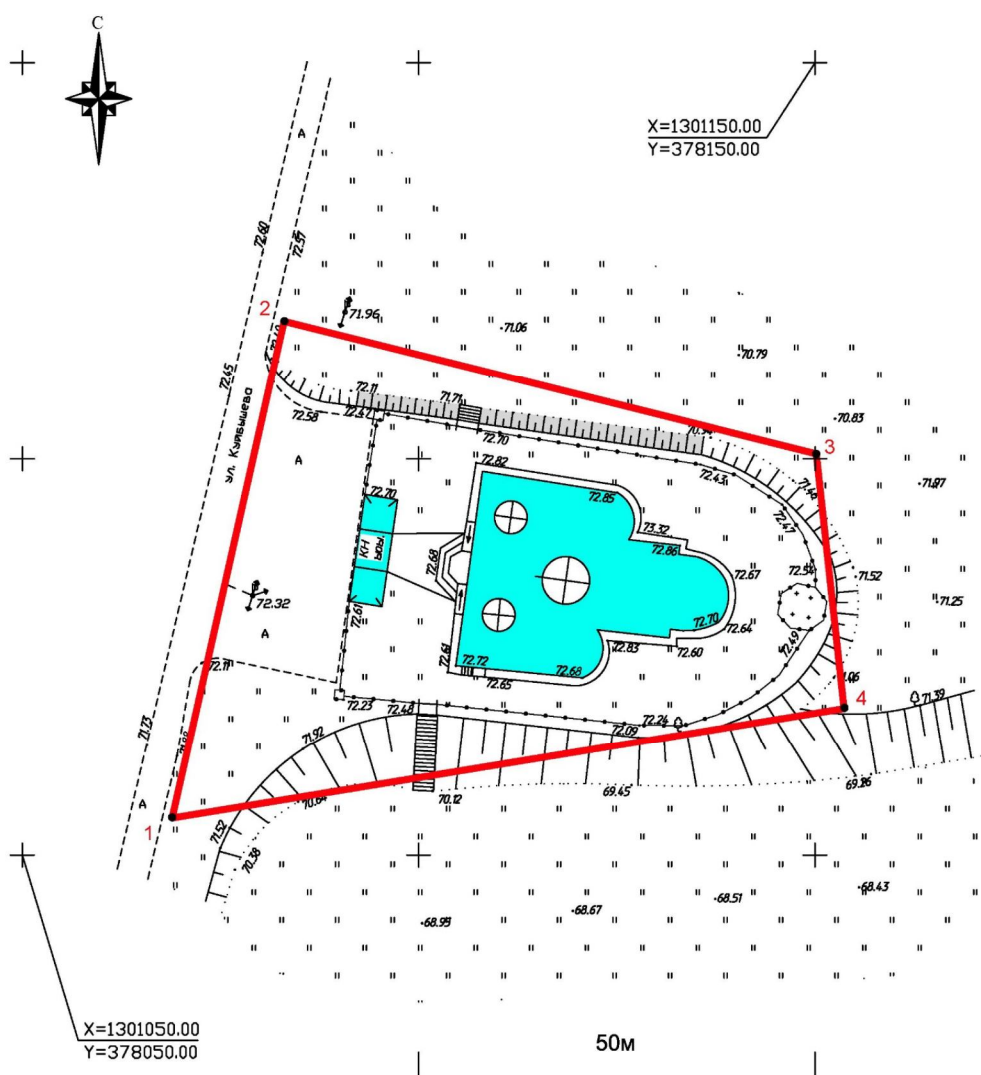
Рәис

И.Н. Гуцин

Татарстан Республикасы мәдәни
мирас объектларын саклау комитетының
«09»12.2019№ 232-П
боерыгына 1_нче кушымта

«Христос-Раштуа чиркәве, 1777 ел, XIX гасыр башы, 1874-1876 еллар» төбәк
әһәмиятендәге мәдәни мирас объекты территориясенең чикләре

«Христос-Раштуа чиркәве, 1777 ел, XIX гасыр башы, 1874-1876 еллар» төбәк
әһәмиятендәге мәдәни мирас объекты территориясе чикләренең картасы
(схемасы)

1 – «№» территориянең характерлы (борылыш) чиге

«Христос-Раштуа чиркәве, 1777 ел, XIX гасыр башы, 1874-1876 еллар» төбәк әһәмиятендәге мәдәни мирас объекты территориясе чикләренең **борылыш нокталары таблицасы**

№	МСК 16 координаталар системасы		Нокталарның WGS-84 системасындагы координаталары	
	X	Y	B киҫлек	L озынлык
1	378054.67	1301068.89	54° 54' 41.65N	49° 02' 54.27E
2	378117.44	1301083.04	54° 54' 43.68N	49° 02' 55.07E
3	378100.63	1301150.16	54° 54' 43.14N	49° 02' 58.83E
4	378068.53	1301153.67	54° 54' 42.10N	49° 02' 59.03E

«Христос-Раштуа чиркәве, 1777 ел, XIX гасыр башы, 1874-1876 еллар» төбәк әһәмиятендәге мәдәни мирас объекты территориясе чикләренең **тасвирламасы**

«Христос-Раштуа чиркәве, 1777 ел, XIX гасыр башы, 1874-1876 еллар» төбәк әһәмиятендәге мәдәни мирас объекты территориясе чикләре түбәндәгечә уза:

Төньяк-көнчыгыш өлеш: металл киртә буйлап каберлекләргә кадәр (3-4 борылыш нокталары)

Көнъяк-көнчыгыш өлеш: Металл койма буйлап күмүдән Куйбышев урамына таба (4-1 борылыш нокталары).

Көнъяк-көнбатыш өлеш: Куйбышев урамы буйлап. (1-2 борылыш нокталары).

Төньяк-көнбатыш өлеш: металл койма буйлап Куйбышев урамынан юнәлештә (2-3 борылыш нокталары).

«Христос-Раштуа чиркәве, 1777 ел, XIX гасыр башы, 1874-1876 еллар» төбәк әһәмиятендәге мәдәни мирас объекты территориясеннән **файдалану режимы**

«Христос-Раштуа чиркәве, 1777 ел, XIX гасыр башы, 1874-1876 еллар» төбәк әһәмиятендәге мәдәни мирас объекты территориясе чикләрендә түбәндәгеләр **рөхсәт ителә:**

- мәдәни мирас объектынның физик сакланышын тәмин итүгә юнәлдерелгән мәдәни мирас объектын саклап калу эшләрен башкару, шул исәптән консервацияләү, ремонтлау, реставрацияләү, заманча файдалануга яраклаштыру;

- мәдәни мирас объектынның сакланышын тәмин итү таләпләренә каршы килмәгән һәм мәдәни мирас объектынның заманча шартларда эшләвен тәмин итәргә мөмкинлек бирә торган хужалык эшчәнлеген алып бару;

- мәдәни мирас объектларыннан сак предметы булган үзенчәлекләрен үзгәртмичә, функциональ файдалануның төрләре нигезендә заманча файдалану өчен файдалану һәм аларны урнаштыру;

- «Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарихи һәм мәдәни ядкарьләре) турында» 2002 елның 25 июнендәге 73-ФЗ номерлы Федераль закон таләпләрен исәпкә алып, мәдәни мирас объектынның бөтенлеген боза торган корылмаларны һәм объектларны, шулай ук вакытлы объектларны жимерү;

- гамәлдәге инженерлык инфраструктурасы объектларын (тышкы су белән тәмин итү, канализация, жылылык белән тәмин итү, газ, электр белән тәмин итү, телефонлаштыру һ.б.) капитал ремонтлау, шулай ук башкарыла торган эшләр (шул исәптән динамик йогынты) мәдәни мирас объектына йогынты ясамау шарты белән инженерлык инфраструктурасының яңа объектларын жир асты юлы белән салу;

- мәдәни мирас объектын саклап калуга, алардан файдалануга һәм аларны популярлаштыруга юнәлдерелгән территорияне төзекләндерү;

- мәйданчыкларны, алымнарны һәм машина юлларын түшәүдә традицион материаллар (кирпеч, таш, гранит һәм башка табигый материаллар, шулай ук табигый материалларны имитацияләүче материаллар) куллану;

- тарихи мохит элементлары характеристикаларына җавап бирә торган аерым урнаштырылган яктырту жиһазларын куллану;

- яшелләндерү: кисүне санлаштыра торган кыйммәтле агач токымнарын саклап калу, яшелләндерүнең яңа элементларын утырту;

- тарихи-шәһәр төзелеше мохитен саклап калу, мемориаль һәм архитектура-ансамбль мөнәсәбәтендә (Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарихи һәм мәдәни ядкарьләре) турында» 2002

елның 25 июнендәге 73-ФЗ номерлы Федераль закон таләпләрен исәпкә алып, аларны торгызу өчен кирәкле житәрлек фәнни мәгълүматлар булган очракта, биналарны, корылмаларны, корылмаларны, кече архитектура формаларын, коймаларны, капкаларны) югалган тарихи элементларны торгызу;

- мәдәни мирас объектының төп фасадында мәгълүмати язмалар һәм билгеләр урнаштыру беренче каттан да югары түгел;

- эшчәнлек профиле турында мәгълүматны кулланучылар игътибарына житкерү өчен билгеләнгән тышкы реклама чараларын урнаштыру, оешманың фирма атамасы, аның урнашкан урыны (адресы) һәм эш режимы, индивидуаль эшкуарны дәүләт теркәве турында һәм аны теркәгән органның исеме законнар нигезендә. Тышкы реклама чараларының биеклегә фриз биеклегеннән 2/3 дән артмаска тиеш, катлар тәрәзәләре арасында теге яки бу конструкцияне урнаштыру регламентлана торган урын;

- арка тәрәзәләре булганда, катлар тәрәзәләре арасында урнашкан конструкцияләрнең биеклегә $\frac{1}{2}$ ка кадәр кими. Мәгълүмати конструкцияләрнең киңлегә, декоратив-сәнгать панноларынан тыш, теге яки бу конструкцияне урнаштыру регламентлана торган простенка киңлегеннән 2/3 дән артмаска тиеш.

Югарыда атап үтелгән барлык эшләр мәдәни мирас объектларын саклау эшләрен башкаруга мәдәни мирас объектларын саклауның вәкаләтле органы тарафыннан бирелгән язмача рөхсәт нигезендә, мәдәни мирас объектларын саклауның вәкаләтле органы белән килештерелгән мәдәни мирас объектларын саклау буенча проект документациясен әзерләү һәм эшләр башкару йөкләмәсе, шулай ук дәүләт тарихи-мәдәни экспертизасының уңай бәяләмәсе булган проект документациясе нигезендә һәм күрсәтелгән эшләрне башкаруны тиешле мәдәни мирас объектларын саклауның тиешле органы тарафыннан тикшереп тору шарты белән башкарыла.

«Христос-Раштуа чиркәве, 1777 ел, XIX гасыр башы, 1874-1876 еллар» төбәк әһәмиятендәге мәдәни мирас объекты территориясе чикләрендә түбәндәгеләр

тыела:

- мәдәни мирас объектын яисә аның аерым элементларын саклап калу эшләреннән, шулай ук «Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарихи һәм мәдәни ядкарьләре) турында» 2002 елның 25 июнендәге 73-ФЗ номерлы Федераль закон таләпләрен исәпкә алып, мәдәни мирас объектының тарихи-шәһәр төзелеше мохитен саклап калу эшләреннән тыш, жир, төзелеш, мелиоратив һәм башка эшләр башкару;

- капитал төзелеш объектларын төзү һәм һәйкәл территориясендә булган капитал төзелеш объектларының күләм-киңлек характеристикаларын арттыру, шулай ук жир төзелеше эшләрен, жир, төзелеш, хужалык эшләрен проектлау, башкару һәм мәдәни мирас объектын һәм аның саклау предметын саклап калуга һәм жайлаштыруга бәйле булмаган башка эшләр башкару;

- кондиционерларның мәдәни мирас объектының фасадларында һәм түбәсендә, эре габаритлы антенналар һәм инженерлык жиһазларының башка элементларын урнаштыру;

- тышкы реклама чараларын урнаштыру;
- жир өсте ысулы белән инженерлык инфраструктурасы объектларын (тышкы су белән тээмин итү, канализация, жылылык белән тээмин итү, газ белән тээмин итү, электр белән тээмин итү, телефонлаштыру һ.б.) үткәрү;
- киосklar, павильоннар, лапаслар, кече архитектура формалары урнаштыру, югалганнарны торгызудан тыш;
- динамик йөкләнеш тудыручы технологияләрне (басым ясау, матбугат, чүкеч һ.б. кебек машиналарны куллану, кривошипно-шатунлы механизмнар, чүкечләр һәм бәрмә хәрәкәтле башка механизмнарны куллану, мэдәни мирас объектына һәм аның әйләнә-тирәсендәге төзелешләрдә күпсанлы машиналарны берьюлы куллану);
- мэдәни мирас объекты территориясен теләсә кайсы төрдәге һәм формадагы төзелеш, көнкүреш калдыклары белән чүпләү;
- санитар кисүләрдән тыш, агачларның кыйммәтле токымнарын кисү.

Татарстан Республикасы, Спас районы, Өч күл авылы, Куйбышев урамы, 10 йорт адресы буенча урнашкан «Христос-Раштуа чиркәве, 1777 ел, XIX гасыр башы, 1874-1876 еллар» төбәк әһәмиятендәге мәдәни мирас объектынның **сак предметы**

Өч Озера авылы төзелешенең композиция-планлаштыру структурасында аерым манаралы чиркәүнең урыны һәм шәһәр төзелеше характеристикалары һәм аларның роле.

Чиркәү:

- бинаның XVIII гасырның соңгы чиреге культ корылмасы буларак типологик характеристикасы үзенчәлекләре алдагы гасыр традицияләрендә;

күләм-киңлек чишелеше: су коену түбәсендәге башлы ике якты дүртлек, ярым циркуль апсидалы тәбәнәк, киң ике төшле трапез һәм көнбатыш фасадның бөтен киңлегенә тирән булмаган соң притвор;

- планировка-пространство характеристикалары: баскычлы тропларда сизгез лотлы гөмбәз белән капланган, алтарь белән капланган арка проемалары, бер баганалы трапез, бер катлы лоток гөмбәзләре белән капланган дүрткел;

- чын стеналар һәм кызыл кирпичтән ясалган гөмбәзләр, проемоларның кирпич әйләнешләре.

- тарихи түбәнең тарихи конфигурациясе, геометриясе һәм конструктив чишелеше, шулай ук апсида конхасы, түбә материалы (металл), су агызу тарихи системасы;

- 1874-1876 елларга тәрәзә һәм ишек уемнарының урнашу урыны, үлчәме һәм формасы (турыпочмаклы һәм ярымцикуль күперчекле);

- 1874-1876 елларга фасадларның архитектур бизәлеше - стеналарны штукатур белән эшкәртү, поребрик тасмалы цоколь, дүрт почмаклы калактарны уратып үтүче, баскычлы, югарыга таба киңәйтелә торган консолькалар белән карнизлар,

- Турыпочмаклы баскычлы рамкалар рәвешендәге тәрәзә йөзлекләре, ян-яктагы колонкалар һәм кәрнизләр, көнбатыш декоры (ике төрдәге кәрнизләр, архивольтларны тоташтыра торган фризның өзлексез лентасы.

Чаң манарасы:

- XIX гасырның беренче чиреге, классицизм чоры өчен типик төзелешнең типологик характеристикасы үзенчәлекләре;

- ике дүртлектән торган колокольняның күләм-киңлек композициясе, люкарналар һәм дүрт кырлы резонатор белән тәмамланган түбә, күкәй түбәсендә баш белән бизәлгән;

- тарихи конфигурация, тарихи түбөлөрнөң геометриясе һәм конструктив чишелеше; кан катламы материалы (металл); суүткәргечнөң тарихи системасы;

- конструктив схема: чын кирпич диварлар; ярусларның чын гөмбәзле япмалары, проемоларның кирпич күперчекләре; манараның тарихи баскычының урнашу урыны, геометриясе, габаритлары һәм конструкцияләре;

– фасадларның архитектур бизәлеше: арка уемнары, почмаклары һәм өчпочмак фронтоннары булган түбән ярусның жөйләнгән дүртлегә; түгәрәк почмаклы, биек арка уемнары, фланкцияләнгән пилястрлар һәм баскычлы карнизлы чаң ярус; валютлар белән үрелеп ясалган һәм тузган бүрәнәле люкарналар; дүрт кырлы резонатор, дүрт кырлы резонатор, киселгән почмакларда пилястрлар, нур тоташтыргычлы уемнар һәм күп баскычлы карнизлар.

Саклау предметы төгәлләштерелергә һәм тулыландырылырга мөмкин, шул исәптән, фәнни, натураль яки реставрацион тикшеренүләр үткәргәндә фотоматериаллар.